

Izhaja vsaki četrtek,
Velja s poštnino vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 " . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 " . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznanilo natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Štv. 1.

V Mariboru 6. januarja 1870.

Tečaj IV.

Veselo novo leto!

Tako se pozdravljamo ob novem letu in si želimo ljubo zdravje in vso srečo, zakonskim še posebej pridnih otrok, samcem pa zale in vrle neveste, in tako vsakemu po svoji potrebi in vsem vse, kar je dobro, pravo lepo.

Kdo bi tudi ne imel svoje želje? Vsaj si vsak človek kde kaj želi, dokler živi. Kdor ne bi imel svoje želje, bil bi top in otrpnen. Še celo taki ljudje, ki pravijo, da se od-povedo svetu in posvetnim željam in gredo v samostansko življenje miru si iskat, še celo taki, ako niso hinavci, imajo svoje želje, želijo pobožno živeti in svoje moči žrtvovati nesebični ljubezni do bližnjega.

Želeti je v mislih hiteti do zaželjene stvari, in zato so pametne in pravične želje na svojem mestu. Krivo bi bilo, ničesar si želiti, kajti tako gotovo tudi do ničesar ne pridemo, človek naj le ima svoje pametne in pravične želje, naj pa čuti tudi v sebi toliko moči, da si jih izpolni. Sanjarske do-mišljije, prenapete in nedosegljive želje pa so znamenje pre-vzetnega ali slabotnega duha, takih želj ne štejemo k pa-metnim in pravičnim.

Po tem uvodu hočemo tudi slovenskemu kmetu in go-spodarju sploh k novemu letu svoje želje podstaviti. Naj si želi vsak slovenski gospodar premožnosti in svobode. Ta želja ni nedosegljiva, ima jo morda marsikteri na sreč. Pre-možnost dá veljavo, brezskrben vžitek za se, za svojo rodo-vino, in še prijatelja lahko včasih povabiš na dobro voljo.

Kako pa kdo postane premožen? Več pridelaj, nego zavžiješ, ostane ti vsako leto nekaj. K temu pa je treba sklepa in računa. Dobro, če se ob novem letu delajo dobri sklepi in dobri proračuni. Kteri gospodar dela od dné do dné, od leta do leta brez premisleka in povžije, kolikor pri-dela, pridelal pa, kolikor povžije in nič več, dasi bi lahko brez velikega truda kaj prihranil; ta ostane sploh pri starem, če pridejo huda leta, še pride v zadrego.

Zato naj si vsak gospodar želi vsako leto nekaj pre-možnejši postati, ni treba biti ravno na denarju, ampak na živini, na sadnem drevju, na drevesnici in trsnici, na vinu, na porabnejši hiši, na gnojišču, kajti take stvari prinašajo po letih več obresti, kakor gotov denar v hranilnici. Denar v hranilnico, v slovensko hranilnico ali založnico dajati tudi ne odsvetujemo, vsaj tako pride drugim sosedom v sigurno porabo in v obresti.

Kako se v imenovanih predelih gospodarjenje zboljša, da je imetek in vrednost večja, tega se ne naučimo na no-vega leta dan, poprek ne en dan, zato je treba skušnje in debelih knjig in časnikov za cela leta. Nam pa tudi dans ni tega mar, ampak le sklep se naj stori, da si hočemo vsako leto kaj prigospodariti, že dans storimo sklep, da si začnemo braniti, za šolanje svojih sinov, za doto svojih hčeri, za priboljšek na stara leta, pa tudi za narodna omikališča. S tim ni rečeno, da bi si skoposti naložili, da bi ob svojih boljših letih stradali, a za nami bi se mastil kak posmehljivi blapec dedir, ali kaka ošabna dekla zapravljkva, narodnim zavodom pa v zadnjem trenutku nebi skazali one ljubezni, koja bi nas dičila in povzdigala na vse čase. V tem je ravno premišljenost, da si delo in vžitek razdelimo, tako da se vsako leto našim pametnim namenom nekaj prigospodari.

Druga želja slovenskega gospodarja naj bo želja do svobode. Do leta 1848 so nas tlačili z raboto, desetino,

gorno, vršič itd., so jemali gospodje, državno ali cesarsko dačo smo itak plačevali, zdaj smo se gospodom odkupili, tretjino tega odkupa še nosimo na dači, postali smo sjami svoji, in od ustavne dobe 1860 tudi svobodni državl ani, toda s prav visoko napeto dačo. Ti svobodni pa še, žali Bože, vse manjka. Ne moremo vsega našteti, kar še ti svobodni vse manjka. Eno pa lahko hitro povemo, Nemca še čutimo nad seboj kakor pred. Otresimo si Nemca raz pleč, a hodimo Slovenec poleg Nemca, ne pod njim, zadnje je sužno in sramotno.

Kaj je storiti? Pišimo županom in župani oblastnijam vse slovensko. Tirjajmo od notarjev, odvetnikov, od žup-nikov, od oblastnij in sodnij vsa slovenska pisma, ne pri-jemajmo nemških, pozivajoči se na §. 19 ustave. Nemški ali nemškutarski župani, notarji, odvetniki, uradniki, sodniki in učitelji bodo po takem nemogoči na slovenski zemlji in jo morajo zapustiti, kakor so zapustili pred 10 leti Magjarsko in Hrvatsko. Volimo si v zastoje narodne, značajne, zve-dene može, letos pride sopet volitev v okrajni zastop, tru-dimo se, da vsaj one prepicele oddelke, ki jih nam je postava pustila v okrajnem zastopu za nas slovenske kmete, in mi smo večina po dači in številu, izpolnimo z slovenskimi možmi, ki so za nas vneti in z omiko oboroženi, da bodo strah na-šim nasprotnikom. Tirjajmo po taborih šole male, srednje in visoke v slovenskem jeziku, sploh popolno ravnopravnost, želimo biti svobodni narod slovenski, a ne da služimo in hlapčujemo nemškemu. Morda ni poniževalno za nas Slo-vence, da nam vlada pošilja vradnike, ki v tujem jeziku z nami govorijo, ki naše tožbe poslušajo po tolmačih, ter od-govarjajo in pišejo v tujem jeziku?

Ne dajmo se ponemčiti, narod slovenski ni zarad vlade, ampak vlada mora biti, kakor narodi želijo. Moč in steber države so narodi, vlada pa je le izvrševalec narodove volje, to je pomen ustave. Ne dajmo se zapeljati od nemškutar-jev, ki so vedoma ali nevedoma najeti prosili naših nasprot-nikov, kteri bi radi narod slovenski v nevednosti obdržali, da ga tim leže tlačijo in stiskajo in molzejo, a sami sebe mastijo.

Želja do svobode naj se zbudi v vsakem Slovencu, do zlate svobode, ki veli človeka spoznavati za svojega ravnopravnega in ravnoveljnega bližnjega, ter ga ne trpi za go-spodajočega tlačitelja. Slovan in Nemeec naj vaga vsak enako, ne eden več, drugi manj. To je pomen narodne svo-bode. Kedar bodo v Avstriji vsi enaki, Magjar, Nemeec, Slovan in Roman, onda dobimo mir in veljavo in manjše dače. K temu pa pripomagajmo, da vsi s krepko željo svojo hitimo do svobode, da zatiramo krivične predpravice drugih plemen. Posebno pa, če hočemo da naša moč v tej nameri kaj izda, združimo se vsi Slovenci v eno celoto, ki je zedi-njena Slovenija; mali narod smo, in le združenih glas bo kaj veljal, in pridružen soplemenikom in soboriteljem tudi obveljal.

Premožnost in svobodo si tedaj zapišimo v svoja srca kot nepremakljivo željo kot trden sklep za novo leto. S tim si pripravimo sami veselejše novo leto, ali vsaj veselejšo prihodnost, ko bi še letos srečino kolo ne hotelo zavrteti tudi enkrat nas Slovane, ta predolgo potlačeni narod k višku na naše slavno mesto. — Veselo novo leto!

Knjižica dr. Adolfa Fischhofa.

Marsikteri naših bralcev je morebiti že čul ali v časnikih bral o neki knjižici, ktere naslovje je: „**Avstrija in poročta njenega obstanka** (Oesterreich und die Bürgschaften seines Bestandes) in ktera je hrupa dovolj napravila, ko je prišla na svetlo.

Mi smo to knjižico pazljivo prebrali, in ker res v nji nahajamo mnogo koristnega in tehtnega, hočemo zato tudi našim bralcem o nekih bolj tehničnih besedah zadržaja te res imenitne knjižice nekaj povedati.

Kaj dr. Fischhof tako važno piše? — O tem nisem zadnje čase celo nič slišal, posebno pa ne, da bi bil politikar? — Tako bo morebiti marsikteri rekel, ki se malo peča s politiko ali še le samo kaka leta.

Starejšim politikarjem je vendar ta mož že dobro poznan od leta 1848, ker že takrat je bil državni poslanec v prvem državnem zboru in že tedaj se je prav junaški bojeval za pravo svobodo in sicer tako, da je bil zatožen večih političnih hudodelstev, kterih je vendar bil kesnej kot celo nekrivega spoznau.

Fischhof je po rodu Nemeec, po veri žid, zdravnik in bogat mož na Dunaju.

Pisatelj dokazuje prav mirno in odkrito, da stoji Avstrija na zlo slabih nogah, in da jo more rešiti samo federalistična ustava na podlagi ravnopravnosti vseh narodov. Za izgled je postavil pisatelj Švajco, in pravi, če se bode Avstrija tako uravnala kakor je Švajca, potem bode v nji mir in napredek. Avstrija, pravi, ima zato nesrečo s svojimi ustavnimi poskušnjami, ker si za svojo ustavo jemlje izgled in svojo ustavo ponareja po takih državah, kjer le en narod živi, ali vsaj en narod zlo prevaguje Nobena velikih narodnosti v Avstriji sama ne more obstanka državi zagotoviti, vsaka pa lahko državo v nevarnost postavi. Zato mora imeti Avstrija naravno idejo, pravičnost vsem narodnostim, kakor Švajca, o kateri pravi: „Ta mala sosedna država ima v ozkem okviru ravno take razmere, kakor so naše. Švajca je republikanska Avstrija v mali podobi.“

Te in enake besede so udarile kot strela iz jasnega neba med avstrijske nemškutarje; pošteni Nemci so jo vendar slišali z veseljem in mu potrdujejo v vsem. Kakor so tedaj vsi federalistični časniki pozdravili v veseljem to že dolgo zaželjeno knjižico, ravno tako hudo so jo — kolikor je namreč bilo mogoče — napadli nemškutarski in židovski časniki in so Fischhofove nasvete imenovali „senjarije“ in so rekli, da „to vse nič ni!“

Dr. Fischhof rojen Nemeec, povzdigne Nemece črez vse, pravi pa jim tudi naravnost: „vi ste grešili, vi ste s svojim gospodstvom črez vse druge narode krivi nesreče Avstrije.“ Vsak dober avstrijski državljani, ki ima še sree za pravico, bodi si Nemeec, Lah ali Slavjan, se mora veseliti nasvetov izrečenih v knjižici, ker vsakemu sežejo do srea.

Dr. Fischhof začinja s tem, da najprej pregleda vse avstrijske narode, da potem more soditi, ali se narodi dajo vvrstiti v jedno celoto Avstrije, on naveda vzroke, zarad kterih je tako zlo propala, in pomočke, po kterih se sopet more okrepčati in močna postati. On pravi: Uboga Avstrija, kako hudo so te zadele pomote onih, ki jim je v rokah bila osoda tvoja! Dvajset let ni noben minister položil krmila iz rok, da nebi bilo škode trpelo njegovo ime in pa blagor Avstrije!“

V prvi vrsti, ko govori o narodih, navaja Nemece, kterih je 6 milijonov in $\frac{9}{10}$ v Cislajtaciji; ktere imenuje jedro, okoli kterega so se vsi drugi narodi Avstrije kristalično vlegli, jih pa razdeluje v 4 vrste, to je take, ki so bolj ali manj Avstrijanci, ali bolj ali manj Nemci, prijatelji alj nasprotniki Prusije. Nemece zlo povzdiguje, očita pa njim tudi odkritosrčno, da s svojim jezikom silo delajo drugim narodom. Fischhof pravi: v tujem jeziku moreš sicer narod počučevati, s tujim jezikom omikati pa ga ne moreš; omika cvete samo na podlagi maternege jezika, ona se izcvete iz prirojenege genija vsakege naroda, ako mu znanstva njegova povekšate v tujem jeziku, ponižate mu njegov značaj in poterete mu njegov naroden duh, ali morebiti mislite, da iz potrlih narodov boste napravili krepko državo? Nikoli! Slovane ženete v naročje panslavizma.

Potem govori dr. Fischhof o Slovanih sploh, kterih je največ v Avstriji. Celo cesarstvo ima med 34 milijoni in pol, blizo 16 milijonov Slovanov; v Cislajtaciji stoji nasproti

$\frac{6}{10}$ milijonom Nemcem $11\frac{1}{4}$ milijonov Slovanov; samo na Tirolskem, Voralbergskem, Solnograškem in gornjem Avstrijskem ni nobenega Slovana, po vseh drugih deželah Avstrijskih pa so, in sicer jih je v Galiciji, Česki, Moravski, Kranjski, Istriji, na Goriškem in v Gradiški, na Tržaškem in v Dalmaciji več, kakor vsakege drugege naroda. In vendar so jih tlačili Nemci in Italijani, ker so raztreseni po cesarstvu in ločeni drug od drugege, ker govore različna narečja, ker niso vsi ene vere itd. Da je večina Slovanov zaostala v omiki, tega večidel niso oni sami krivi. Zmagani po drugih narodih so jim ti vsilili svoje postave, svoj jezik v šolah in uradih, in ta sila tujega jezika še je huje pritiskala na nje, kakor politična stiska, kajti vsiljeno gospodstvo poniža narod, vsiljen jezik pa ga celo demoralizira. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Gospodarska dela meseca januarja.

V hiši in dvoru. Rajtinga preteklega leta se mora sklenoti. Po mrzlih dnevih se mlati detelino in laneno seme, k gnoju se naj prav obilno navozi prsti, da se gnoj lahko celo leto ž njo pokriva; v kleti se naj prebere krompir, zrnje se naj premeče, korenje v kleti pregleda; umetne stvari za gnoj, post. gips, apno, pepel, gvano, kostena moka, kalinske soli se naj priskrbijo.

V pivnici. Vino se pretaka, rdeče vino in gošča preša.

V hlevu. Hlevi morajo biti zadosti topli, stelja obilna, če je lep dan, naj se hlevi okoli poldne prevetrijjo in živina v dvor spusti, da se malo prehodi; če je velik mraz, se gnoj ne sme mnogokrat izmetavati, in če bi zato nastal velik smrad v hlevu, se mora po hlevu malo gipsa potresti; živina se mora marljivo snažiti in se jej mora dobro pokladati. Paziti na zimsko ojagenje.

Na vrtu. Parniki (tople grede) se delajo in gnoj se navozi.

V sadovnjaku. Drevesa se naj pognojijo, iztrebijo in skorja osnaži, gosenična gnjezda se morajo pobrati, špalirna drevesa, prilikovci in živi ploti obrezati, zlahne vejice narezati, kolje za drevesa priskrbeti in po večerih povlesla splesti, s kterimi se drevesa h kolecem privežujejo.

V vinogradih. Gnoj voziti v vinograde in ga tam na določena mesta raznositi, kolje priskrbeti in pripraviti.

V hmelniku. Gnoja, posebno pa mešanice navoziti, kolje spraviti in pripraviti.

Na polju in travnikih. Mora se posebno skrbeti za gnoj; blata, peska in laporja se mora na take njive navoziti, ktere imajo pretežko prst. Če ni zurznjeno, se lahko orje; snežni zameti se naj razkopljejo, voda iz njiv odpelje, struge na travnikih se naj iztrebijo, grmovje izkoplje.

Pri ulnjaku. Skrbeti za mir, dobro paziti, da ne dojdejo miši v ulojak, panje varovati proti mrazu, če je vendar solnce toplo, se morajo panji pokriti, da buče ne izletijo.

Pri ribniku. Če je ribnik zmrznjen, se mora led na večih krajih presekat, da se ribe ne zadušijo; paziti, da se ribe ne nabadajo.

V logu. Jesenovo seme, smrekove in hojine češarke pobirati, drevesa za potrebno rabo in za drva posekati, in če je dovolj snega, je po snežni poti iz bregov doli spravljati; ograje oskrbeti, štorovino izkopati.

Lov. Zajce in lesice streljati, klajo za zverjad potrositi, kune in dihure loviti.

Umni sadjorejec.

Predgovor.

Kdo se ne razveseli, kadar zagleda lepo po vrstah vsajeno sadno drevje, ktero olepšuje našo zemljo, vrte, sadunosnike, dvorišča, steze in kraje. Ali se ne vsedemo radi pod senčnato sadno drevo, kadar se nam iz obraza pot cedi, da si oddahnemo in se ohladimo; pod kterim se tudi nedolžni otročiči igrajo, skakljajo in radujejo! Slovenci, niste li vajeni o poletnih časih pod košato jablano ali hruško svoje južine povžiti!

Kaj hočem pa še govoriti od dobička, kterega nam donaša sadno drevje s svojim sadjem, ki nam daje hladivno, zdravo jed, tako surovo, kakor posušeno; ter stori po suhih krajih posajeno, da tudi trave več nakosimo, ker roso in vlago pospešuje. Še več. Sadjoreja povzdiguje posameznih lastnikov in cele dežele blagostan, ker je dostikrat močna bramba zoper lakoto, kadar drugega živeža primanjkuje. Zakaj večkrat se primeri, da so poljski pridelki slabi, sadje pa obilno donese, ker drevje ne vseha zavolj silne suše, marveč še sladkeje dozori. K temu še sadje, bodi si surovo, kuhano ali posušeno, jabelčnik ali hruškovec za pijačo ali jesih, ki se tudi iz gujilega sadja delati da, in živina ga rada je, je vsakemu gospodarstvu velik dobiček. Koliko pa še le denarja vrže posestniku prodano sadje, naj bo že suho ali surovo, ker se lahko v kraje nosi ali po železnici na prodaj pošilja. Kmetu pogosto eno samo črešnjevo drevo dajico plača. Tako mi je znan neki izvrsten sadjorejec, ki je leta 1866, 100 štrtinjakov kosmačev in drugih jabelk v začetku po 10 gld. poznej pa celo za 15 do 20 gl. štrtinjak jabelk prodajal in nad tisoč gold. brez velikega truda potegol.

Po mojem mnenju naj se toraj noben ženin poprej ne poroči, dokler ni saj 7 jablan ali hrušek vsadil, in nobena nevesta naj ne da svoje deviške roke ženinu, dokler ni prepričana, da umi sadjorejo. Tako bodo otroci, ko so 7 ali 10 let stari, že imeli rodovitno sadno drevje, sence in nekaj sadja.

Sadunosnemu drevesu zadostuje prostor od 2 do 4 štirjaških sežnjev. Vemo pa, da drevesce več let potrebuje, nektero celo 10 let, preden rodi, zato ga je treba v vsakem dostojnem času saditi, da še sami njegov sad pokušamo in uživamo, kar neverjetno sadjorejca razveseli. Vendar gre zapomniti, da vsikdar le taka drevesa pomnožujemo, ktera žlahni, imenitni in jako okusni sad rodijo; zakaj taka drevesa so več vrednosti na vse strani, obdelovanja in oskrbovanja pa tudi večega ne potrebujejo, kakor najslabeyše lesnike ali divjaki. Pusto, trdomečno, nežlahno sadje daje zares dobro pijačo, in se dalj časa da hraniti, kakor tepke, drobnice, lesnike itd., memo žlahnega sadja; to da, če pomislimo ogromni veči hasek prav žlahnega sadja, se bomo brž tega poprijeli in držali, a unega pa pri gozdih rasti pustili.

V ta namen sem po izvrstnem sadjerejcu Lukas-u za naše okolščine „Umnega sadjerejca“ spisal, in se razun tega še drugih domačih in ptujih spisateljev o ti zadevi držal, ter po lastnih skušnjah dodal, kar se mi je v korist Slovcem potrebnega dozdevalo.

Poskusite vse, veli sv. Pavel; kar je dobrega, se poprimite. —

Pri Negovi 20. junija 1868.

Fr. Jančar,

I. Sadno drevje sploh ali v obče.

Sadno drevje zato imenujemo, ker od njega sadje dobimo. Sadjereja pa je izrejanje, sajenje, žlahnjenje ali cepljenje, oskrbovanje in raba sadja. Sadje je toraj pri reji takih dreves poglavitna reč; in če pa tudi nektera drevesa, kakor: oreh, črešnja, sliva ali češplja, kostanj itd., razun sadja še koristni in imenitni les imajo, ki nam dobiček s tem povrh dado, ako umno sadjorejo oskrbujejo; zakaj tudi les se dá dražše izrediti. Naše sadje je divje, domače, ptuje, požlahnjeno in nepožlahnjeno.

Vse sadje je bilo poprej divje, ker so sadna drevesa rastla, kakor so htela in ker so zamogla, brez človeškega oskrbovanja, ter so se pomnoževala po semenu: peškah ali koščicah, kterega je deloma veter raznašal, deloma ga pa tudi ptice po raznih krajih raztrosile, kakor se to vidi in najde še sedaj po gozdih dovolj, na primer: divje hruške ali hostne hruške, kterim drobnice pravimo. Ravno tako so gozdna jabelka ali lesnike, črešnje ali tičnice, divje grozdje ali vinika; dalje lešniki, orehi, kostanji. Po tem ostrožnice, in trnolice, ki po mejah rastejo in črno, višnjevo grozdjiče dajo v dobro žganje. Kopinje rodi sladke kopinsčnice. Černice po hribih rastejo, se surove zobljejo in tudi sušijo. Malinja ima rudeče maline, so dobre za jesti, za jesih ali kis narejati, pa tudi malinovec dado. Dren zgodaj cvete rumeno, ima rudeče kislno zrnje, da dober drenovec; les, drenovina pa je čverst in zategel. Brinje ali borovje da zdravo zrnje za žvekanje, ostro iglovje in les za kadilo; iz zrnja se zdravilno žganje kuha, pa tudi drage brinjevke za pečenko redi.

Vse to je razne dobrote, raznega okusa, slaja in prida: sadje je divje, drevje in grmiči divjaki, ki jih pustimo rasti brez posebnega oskrbovanja še dan današnji.

Kadar in kdor je pa ljudstvo svobodno postalo, in stanovito zemljo v lastnino dobilo, so lastniki zemljišč jeli izbirati iz divjih plemen sadnje drevesa, ktero je po gozdih ali samo ali med drugimi rastlo s prijetnim in koristnim sadjem, in jih vsadili na svojo zemljo, pomnožili in oskrbovali, s tem pa ne le boljši ampak tudi velikoveč sadja pridelovali, zakaj dostikrat se že na tak načen ne samo saduje drevo, tenveč tudi sadje zboljša, če se iz slabe zemlje v dobro presadi, na primer: Sliva, oreh, kostanj, črešnja itd. In to je bilo, in še je sedaj naše domače sadje. (Dalje prih.)

Gospodarsko oznanilo.

Janez Škofic, župnik Suhorski v okrajni Metliški, ima tudi to leto še nekoliko semena svilnih črvičev v na prodaj po 4 gld. lot. Poslal je mešičke v preiskavo v Gorico in Ljubljano, ter so jih tu in tam za seme pripravne spoznali. Kdor semena želi, naj se pismeno pri njem oglasi.

Dopisi.

Iz Maribora. Na Silvestrovo zvečer je bila v tukajšnji čitalnici prav obiskana in lepa veselica. Mladi diletantí muzike so napravili celi „koncert“ in godli prav izvrstno razne slovanske pesmi in sploh slovansko muziko; reči moramo, da smo se res čudili, kako krasno so ti mladi godci izvršili svojo težko nalogo. — Le tako naprej, draga mladina, treba je, da napredujemo v vsem, kar naj bolj mogoče. Med muziko so se slišali lepi „govori“ in „deklamacije“. — Šaljiva tombola je bila tudi prav izvrstno osnovana in dobrovoljni, prav šaljivi pa tudi lepi dari so razveselili celo društvo. Tombole doneski so namenjeni za Janežičev spomin ek, in nabralo se je v ta namen više 11 gold. — Po tomboli je bila veselica, ki je trajala prek polnoči.

Iz slovenske Bistrice. V naši „Čitalnici“ bo v nedeljo 9. januarja zvečer „beseda“ z govorom, petjem in tombolo. O d b o r.

Iz Zavrč. Dragi „Slov. Gospodar!“ V 51. številki III. tečaja sem čital zanimive in resnične nauke o raznih stvarih, o mnogovrstnih strojih (mašinah), s kterimi si človek delo zljajša in pridelke zboljša; dalje, da po časnikih mnogo izvé, kar bi sicer ne mogel izvedeti, in kar mu zna mnogokrat prav koristiti, posebno pri gospodarstvu. O, da bi bilo prav mnogo, mnogo mojih misel! — bi se jih gotovo veliko naročilo „Slov. Gospodarja“ iz moje okolice, ali žalibog, mnogim se smilijo denarji, ktere bi morali izdati za časnike, ne smilijo se jim vendar, če jih v krēm zaigrajo ali zapijejo, kjer si še pri izgubi denarja tudi življenje kratijo in si tako za svoje lastne denarje rani grob kopajo.

Predragi rojaki! da bi si le nekoliko premislili, koliko hvaležnosti smo dolžni našim rodoljubnim pisateljem, ki se neprenehljivo trudijo za narodne koristi in za nam po Bogu in pravu pripadajoče pravice! Ker si tedaj oni toliko prizadevajo, bi naša dolžnost tim vekša biti morala, da se tudi mi zdramimo in se začnemo politično gibati in tako nje po mogočnosti podpirati, ker eden ne opravi nič, dva tudi malo, le vsi skup moremo nekaj opraviti, in podpiraje drug drugega, si pomagati do boljšega. Prvo naše delovanje pa naj bo, da začnemo segati v vekšem številu po časnikih in sicer že to leto, ker le po marljivem branju in učenju moremo kakor je rečeno, do boljšega dospeti.

Tudi jaz siromaški vrhovčan (gornjak) nisem tako obispan s penezi, kakor mi nekteri očitajo, in če izdam neke goldinarčke za časnike, si jih spet drugod prihranim, kjer ni tako neobhodna potreba, kakor tukaj, ker sem popolnoma prepričan, da mi časniki desetkrat več koristijo, kakor me stanejo. Če bi se mogel celo po časniških nasvetih ravnati, t. j. gospodarstvo voditi, se nebi nikoli sramoval posnemati česke kmete, ki za plugom gredé časnike berejo. Posnemajmo tedaj predrage naše brate Čehe, in naše delavne rodoljube, da si tako po mogočnosti tudi mi pomagamo do boljšega stanja. Z Bogom!

V r h o v e c, kmet.

Od Rogatec, 30. dec. 1869. — Sila me je primorala, se Tebi, dragi „Slovenski Gospodar“ potožiti, kako se nam srenjčanom Donačke gore godi. Naš oče župan, od kar je na novo izvoljen, še ni odbora v posvet sklical, razun kedar mora biti kaka volitev od više oblasti njemu zapovedana, in občinskega računa še ni položil, odkar so bli župani na novo izvoljeni (to je od dveh let), in ako ga kateri odbornik popraša, zakaj občinskega računa ni, se koj odreže: v Rogatec pojdi k občinskemu pisarju, ta ti ga bo že napravil, in če se pisar popraša, ti odgovori, kedar bo župan zapovedal bo že; in tako teče čas naprej, občinskega računa pa le ni, tako tudi občinske kase ne da nikoli pregledati; kako se tedaj z občinskim premoženjem gospodari, noben odbornik nič ne vé; sploh gre v vseh občinskih rečeh slabo, in dasiravno mu odborniki večkrat očitajo, da je srenjski pisar predrag, ker se lahko drugi za pol cenejšo plačo dobi in bo še kaj po slovensko napisal (sedajni je hud nemškutar), vendar ga ni pripraviti, da bi se drugi volil. V družbi z nekim drugim gospodom si je po dražbi prisvojil občinski lov za 6 gld., (piši šest goldinarjev), ki je prva leta vsikdar bil prodan za 20 gold.

Moram še opomniti, da k občinskim sejam povabilne liste pošlje na odbornike, naj bo o važnih ali nevažnih rečeh, vselej prvi dan pred volitvijo ali pa na dan volitve, da se na tak način odborniki ne morejo posvetovati, je jasno kot beli dan, in ako ga kateri odbornik vpraša, zakaj pa neke dneve prej ne naznani odboru seje, odgovori, da so temu „becirskrihtar“ vzrok, češ, da so mu prepozno poslali povelje. Z Bogom. —

Politični ogled.

Leto se je sicer premenilo ali na političnem svetu je še dozdej ostalo vse pri starem, ministerska kriza še zmirom ni končana, upamo vendar, da bo končana kmalo, in tedaj bomo videli pri čem spet smo; zdaj pa še na celem političnem svetu tako debela megla leži, da se še celo ne more videti, ktera ministerska stranka bo zmagala. Nemško-avstrijska mesta pošiljajo prav marljivo adrese do ministerstva in zahtevajo, naj se trdno drži ustave, tudi ministerski časniki zmirom to zahtevajo od ministrov.

Čehi so pripravljani — tako namreč piše „Polit.“ — se pogoditi z drugo vlado in celo odstopiti nekoliko od svojih tirjatev, če jim le vlada nekoliko nasproti pride, in ako bo videti, da se hoče porazumeti. Če bi se pa pri adresini debati v državnem zboru pokazalo, da se noče napraviti sprava z narodi, tudi Čehi ne bodo odstopili od svojih tirjatev. izrečenih v deklaraciji.

Madjari so se vendar začeli bati agitacij na Hrvaškem, najbolj se bojijo Graničarjev, ktere se še dozdej niso upali razkositi, temu je sicer tudi nekoliko krivo to, da se ogerska in dunajska vlada ne morete pogoditi zarad denarnih razmer, posebno zarad tamošnih gozdov ne.

Dalmatinski upor je tako rekoč že celo pomirjen, uporniki so se podali vladi, ker vlada jim je njihove tirjatve večidel dovolila.

Iz Rima se piše, da kongregacija cerkvenega zbora, ki ima verske stvari, ni stavila nobenega predloga, da naj se na koncilu kot verska resnica sklene nezmotljivost papeževa. — Sveti oče papež so vsim političkim jetnikom v Rimu čas kazni pomanjšali.

Francoski cesar Napoleon je vendar že nove ministre dobil, ali bodo dolgo ministrovali, je drugo vprašanje.

V Srbski se po raznih krajih snujejo, odpirajo in od vlade podpirajo nedeljske šole, ki imajo namen širiti omiko med prostim narodom.

Novičar.

(Iz Šmarja) na doljnem Štajarskem se piše, da se bode tamo v kratkem odprla nova narodna čitalnica. Prav srčno jo bomo pozdravili, ko bo zagledala beli dan. Le tako naprej, dragi rodoljubi, v vsakem trgu se naj napravijo čitalnice! Čitanje in spet čitanje in marljivo čitanje je slovenskemu ljudstvu sila potrebno.

(Kedaj Ormužanci potrebujejo luči na ulicah?) Služabnik mestne občine v Ormužu prižiga svetilnice na ulicah mesta samo pri lepi mesečni noči. Ko ga je nekdo popragal, zakaj tako ravna, mu reče: Pri slabem vremenu in v

temnih nočeh ni treba luči nažigati, kajti take čase naj vsakdo doma ostane.

(Katehet brez plače.) Katehetu glavne šole celjske mestna blagajnica že tri mesece ni plačala nobenega krajcarja. Pravijo, da zato ne, ker g. katehet dr. Šuc proti sklepu mestnega svetovalstva uči krščanski nauk tudi v slovenskem jeziku. Kaj pa rečejo k temu celjski okoličani, ki največ celjsko šolo vzdržujejo? —

(„Jadranska Zarja“) izhaja t. l. v veči obliki dvakrat na mesec (1. in 3. nedeljo) in velja za pol leta samo 60 kr., za četrt leta pa 30 kr. Naročnina pa se naj pošilja na vredništvo „Juri s pušo“ v Trstu.

(Davek.) je v Avstriji zdaj za 159 procentov večši, kakor je bil pred 80 leti. Leta 1788 je Štajarska plačevala gruntnege davka 1,051.099 gl., leta 1865 pa že 2,042.014 gl. Kranjska l. 1788, 435.243 gl., l. 1865 pa že 703.858 gl.

(Vrednik „Domovine“) je v zadnjem listu naznanil, da „Domovina“ to leto ne bo več izhajala in se zahvaljuje pri podpornikih; izreče tudi upanje, da se bo na Goriškem v kratkem spet kak slovenski časnik osnoval, kar bi res želeli bilo.

(Za Predelsko železnico) so inženirji že vse potrebne načrte izdelali, ki se bodo poslali na Dunaj, da se tamo predložijo državnemu zboru.

(„Matica slovenska“) je razposlala knjige za l. 1869 svojim povernikom, ki jih bodo razdelili med ude. Izdala je letos: „Letopis“ Matičin brez koledarčka, „Schoedler, Fiziko“ l. snopič in „Vodnikove pesmi“. V kratkem še tudi pride prvi snopič slovenskega „atlanta“ s zemeljnim oblama, z Evropo in Azijo.

(Dr. Alojzi Visini) predsednik c. k. okrožne sodnije v Gorici je imenovan za svetovalca pri viši deželni sodnji v Trstu.

(G. Napret Teodor.) dozdej predsednik okrožne sodnije v Novem mestu, je imenovan za dvorskega svetovalca pri najvišem sodišču na Dunaju.

(Velik sneg.) Iz Solčave se nam piše, da je tamo više 8 črvljev visoko snega padlo.

Listnica vredništva.

G. J. S. pri sv. Lorencu v Pušavi. Imenovani gosp. se še dozdej ni naročil na „Slov. Gospodarja“. — Gosp. A. R. v Moravrah. Sirka se dobiva pri gospodarskem društvu v Gradcu, pa tudi gosp. Berdajs štacunar v Mariboru Vam jo lahko priskrbi. Vagan velja 6 gold. — Gosp. J. H. v Ljutomeru. Z poslanim gold. političnemu društvu se plačali donesek za 10 mesecev. Interpelacija se še ne izdava, zemljovidi še niso tiskani. Če nam spravite 10 naročnikov, Vam eden iztis poverh pošljemo. Dobili smo še tri druge dopise, za ktere se lepo zahvaljujemo, prinesemo jih pa prihodnjič, za zdaj so prišli prekesno.

Tržna cena pretekli teden.	V Varaž-		V		V		V	
	fl.	k.	fl.	š.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	3	80	4	17	4	60	4	80
Rži	2	70	2	00	2	50	3	10
Ječmena	2	80	2	00	2	30	3	90
Ovsa	1	70	1	00	1	70	1	90
Turšice (koruze) vagan	2	45	2	80	2	50	2	50
Ajde	2	50	2	00	2	50	2	20
Prosa	2	60	2	00	2	00	2	80
Krompirja	1	20	1	—	1	10	1	—
Govedine funt	—	19	—	25	—	22	—	25
Teletnine	—	22	—	26	—	24	—	26
Svinjetine črstve funt	—	26	—	26	—	25	—	25
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	10	—	10	50	10	—	12	—
" 18" "	—	—	5	80	5	50	—	—
" 36" mehkih "	4	—	0	00	8	—	8	50
" 18" "	—	—	0	00	—	—	—	—
Öglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	60	—	60
" " mehkega "	—	60	—	50	—	50	—	50
Sena cent	2	—	1	70	1	60	1	30
Slame cent v šopah	1	50	1	40	1	20	1	10
" " za steljo	1	10	1	—	1	—	—	65
Slanine (špeha) cent	42	—	—	00	44	—	31	—
ajec tri za	—	10	—	10	—	10	—	10

Cesarski zlat velja 5 fl. 81 kr. a. v.

Ažijo srebra 20. 75.

Narodno drž. posojilo 70.75.

Loterijne srečke.

V Gradcu 31. decembra 1869: **47 12 22 15 70**

Prihodno srečkanje je 15. ja nuarja 1870.